

Kako se ponašati nakon pandemije:

**Vodič za imunokompromitirane pacijente s
hematološkim zloćudnim bolestima**

ICBCC
International COVID-19
Blood Cancer Coalition

Predgovor	2
I. Mjere za sprječavanje infekcije	3
1. Preporučene zaštitne mjere.....	3
o Cijepljenje.....	3
o Docjepljivanje.....	4
o Postekspozicijska profilaksa i antivirusni lijekovi.....	4
o Korištenje maske i osobna zaštita.....	5
2. Selektivni pristup preventivnim mjerama	9
II. Bolji rezultati liječenja: djelujte proaktivno	10
III. Budite oprezni i prepoznajte simptome	11
IV. Što učiniti ako ste pozitivni na COVID-19?	13
V. Psihološka podrška i dobrobit	14
VI. Budite obaviješteni: pouzdani izvori informacija	15
Literatura	16

Predgovor

Za većinu ljudi COVID-19 danas više ne predstavlja značajan zdravstveni problem. Međutim, i dalje je povećan rizik nastanka infekcije kod nekih skupina kao što su pacijenti s hematološkim zloćudnim bolestima što značajno utječe na njihov život. Ako Vi pripadate ovoj skupini pacijenata Vaš imunološki sustav može biti oslabljen zbog bolesti ili liječenja, pa su infekcije česte ili teškog oblika i dulje traju. Čak i obična prehlada ili gripa može trajati duže i pogoditi Vas teže nego druge osobe. Također možete biti osjetljiviji na infekcije s kojima se drugi mogu izboriti bez većih poteškoća. Ako ustanovite da imate česte prehlade ili gripu i lakše se zarazite infekcijama nego prije dijagnoze hematološke zloćudne bolesti, Vaš imunološki sustav vjerojatno ne radi dobro zbog Vaše bolesti ili liječenja. Iz tog razloga, moguća infekcija COVID-19 mogla bi i dalje predstavljati rizik za Vas. Štoviše, Vaš imunološki status može i dalje imati negativan utjecaj na Vaše psihološko zdravlje i osjećaj dobrog općeg stanja zbog potrebe za nastavkom održavanja ravnoteže između rizika pri obavljanju aktivnosti svakodnevnog života.

Navodimo više praktičnih savjeta i preporuka koji će Vam pomoći da živite kvalitetnije i pomoći Vam pri donošenju odluka. Cilj ovog vodiča je pomoći Vam da se snađete i smanjite rizike koji proizlaze iz istovremenog oslabljenog imunološkog sustava i rizika nastanka bolesti COVID-19. Ovdje navedene preporuke mogu se primijeniti i na druge vrste infekcija.

I. Mjere za sprječavanje infekcije

Više je različitih postupaka pomoću kojih pacijenti sa zloćudnim hematološkim bolestima i oslabljenim imunološkim sustavom mogu smanjiti rizik od infekcije COVID-19. Mnogi od njih, **posebice cjepiva i maske, pokazali su se učinkovitima proteklih godina**. Međutim, čak ni suvremena cjepiva ne mogu jamčiti da će pacijent s oslabljenim imunitetom postići zadovoljavajuću zaštitu od bolesti.

Stoga je važan „selektivni pristup“ smanjenju rizika. Ovisno o Vašoj osobnoj situaciji i okruženju u kojem se nalazite, možete primijeniti različite vrste zaštite za sprječavanje nastanka infekcije.

Vaš zdravstveni djelatnik (liječnik opće prakse, obiteljski liječnik, medicinska sestra primarne zdravstvene zaštite ili hematolog/onkolog) može s Vama razgovarati o Vašim pojedinačnim rizicima, strategijama za njihovo smanjenje i o tome jesu li razne mogućnosti liječenja COVID-19 (uključujući cijepljenje, docjepljivanje i drugi lijekovi) i Vama dostupne.

1. Preporučene zaštitne mjere

Navedene su preporučene zaštitne mjere:

Cijepljenje

Dokazano je da **cjepiva djeluju i sprječavaju nastanak teške bolesti** uzrokovane virusom COVID-19 ili hospitalizaciju kod imunokompromitiranih pacijenata.^{1, 2, 3} Obavezno se cijepite protiv COVID-19 i drugih infekcija. Idealno bi bilo kad bi se i Vaši ukućani cijepili, jer cijepljene osobe imaju manje šanse prenijeti virus od zaraženih necijepljenih osoba.^{4, 5, 6, 7, 8, 9}

Vaš liječnik će dati potrebne informacije. Kada Vas treba cijepiti odlučit će na temelju liječenja koje se upravo provodi ili planiranog liječenja koje je ujedno i imunosupresivno, Vašeg sveukupnog zdravstvenog stanja i očekivane reakcije na cjepivo.

Docjepljivanje

Osobe s oslabljenim imunitetom trebale bi primiti **dodatne ili "dopunske" doza cjepiva**. Dokazano je da pacijenti s oslabljenim imunitetom bolje reagiraju na ponovljene doze.¹⁰ Razgovarajte sa svojim liječnikom o planu cijepljenja koji je u skladu s Vašim primarnim lijekovima. To može uključivati redovito docjepljivanje prema potrebi.¹¹

Postekspozicijska profilaksa i antivirusni lijekovi

Ako cijepljenje nije pružilo dovoljnu zaštitu, trebali biste se liječiti zbog infekcije. Danas su dostupni lijekovi koji smanjuju težinu infekcije, kao što je nirmatelvir/ritonavir (Paxlovid).

Više informacija o postekspozicijskoj profilaksi (ovo su lijekovi za ograničavanje infekcije nakon zaraze COVID-19) **i antivirusnim lijekovima** (ovo su lijekovi koji pomažu vašem tijelu u borbi protiv određenih virusa koji mogu uzrokovati bolest) **možete naći u ovom vodiču u poglavlju IV. Što učiniti ako ste pozitivni na COVID-19?**

Razgovarajte sa svojim liječnikom o mogućnostima koje su Vam dostupne i kako ih možete ostvariti.

Nastavak korištenja maske i osobne zaštite

Pokazalo se da kvalitetne maske pružaju snažnu zaštitu od COVID-19 infekcije i mogu pomoći u smanjenju rizika od infekcije kada se nalazite u prenapučenim prostorima ili na bilo kojem mjestu koje je zatvoreno ili slabo prozračeno. **Korisno je uvijek imati masku pri ruci kada osjetite da Vam je potrebna.**

Nošenje **kvalitetne maske (FFP2, FFP3, KN95 ili N95 maske ili više kategorije)** koja dobro priliježe uz lice najbolja je samozaštita i zbog toga je ključna. Na primjer, studija pokazuje da ako postoje dvije osobe u nekom prostoru i obje nose masku FFP2 ili KN95 koja dobro pristaje, postoji samo 0,1 % rizika od infekcije.

Ako obje osobe nose FFP2 ili KN95 maske koje dobro ne priliježu, rizik se povećava do 4 posto. Možda nije uvijek moguće tražiti od ljudi da koriste masku kada se u Vašem društvu, ali to bi Vam pružilo dodatnu zaštitu. ¹²

Kad ste vani, **održavajte odstojanje od drugih koliko Vam to situacija dopušta, ako Vam to odgovara.**

Važno je da nosite masku kada ste na mjestima kao što su bolnice ili ambulante i da liječnicima i medicinskim sestrama date do znanja da je Vaš imunološki sustav slabiji, kako bi mogli poduzeti dodatne mjere opreza. Ne zaboravite koristiti sredstvo za dezinfekciju ruku i redovito prati ruke jer je to jedan od najučinkovitijih načina za sprječavanje infekcije uopće. Uvijek sa sobom nosite sredstvo za dezinfekciju ruku u slučaju da nije dostupno na javnim mjestima.

Nažalost, može biti teško nastaviti koristiti masku kada drugi to ne čine. Možete biti uznemiravani ili osjećati da ste društveno isključeni, što može imati negativan učinak na vaše psihičko stanje i dobro osjećanje.

Ipak, ne dopustite da Vas ovo omete! To je u Vašem najboljem interesu. Vaše zdravlje je Vaša odgovornost, a Vi znate što je najbolje za Vašu sigurnost. Imajte na umu da niste sami.

2. Selektivni pristup preventivnim mjerama

Život s hematološkom zloćudnom bolešću može biti kompliciran i iscrpljujući. Stalno se brinuti o rizicima u svakodnevnom životu može biti stresno i psihički iscrpljujuće. Međutim, nisu sve aktivnosti i interakcije s vanjskim svijetom jednako rizične. Procjena i razumijevanje rizika s kojima se možete suočiti te primjena „selektivnog pristupa“ pomoći će u smanjenju rizika od infekcije i oslobođenju od stresa.

Od koristi je znati koje aktivnosti nose veći rizik i provoditi neke zdravorazumske mjere za smanjenje tog rizika.

Aktivnosti s većim rizikom:

Redovito druženje s ljudima:

Česti susreti s velikim brojem osobama povećavaju rizik da dobijete COVID-19. Što je više osoba s kojima se družite, veći je rizik od zaraze.

Ovaj rizik možete smanjiti ako smanjite broj susreta s drugim osobama. Ostanite povezani s prijateljima i članovima obitelji putem telefona ili Interneta.

Boravak u velikim grupama ili na prepunim mjestima:

Velika okupljanja ili mjesta s velikim brojem ljudi otežavaju održavanje sigurne udaljenosti od drugih. Kada je mnogo ljudi zajedno u bliskom kontaktu, veća je vjerojatnost širenja virusa.

Ovaj rizik možete smanjiti tako da se sastajete s drugima pojedinačno ili u manjim skupinama čime smanjujete izloženost virusu.

Stupanje u bliski fizički kontakt s ljudima:

Bliski kontakt s drugima kao što je to kod grljenja ili rukovanja, olakšava prijenos virusa s jedne osobe na drugu. Držanje udaljenosti pomaže smanjenju rizika od inficiranja.

Ovaj rizik možete smanjiti tako što ćete se držati podalje od drugih i birati s kim ćete biti bliski.

Druženje u zatvorenom prostoru:

Boravak u zatvorenom prostoru, posebno na mjestima sa slabom ventilacijom, povećava šanse da se virus zadrži u zraku. To povećava vjerojatnost da se možete zaraziti.

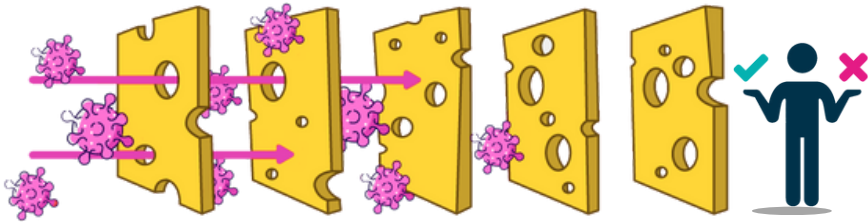
Smanjite ovaj rizik odabirom vanjskog okruženja gdje je to moguće. Na primjer, sastanite se u kafiću na otvorenom mjestu ili prošetite s prijateljem. Ako je sastanak u zatvorenom prostoru neizbježan, odaberite dobro prozračene zatvorene prostore i koristite dodatne mjere kao što je navedeno u nastavku.

Boravak u blizini ljudi koji ne nose maske:

Ako drugi oko Vas ne nose maske, veća je vjerojatnost da ćete biti izloženi COVID-19.

Zamoliti druge da nose maske može biti teško, ali postoje situacije u kojima drugi to mogu ili hoće učiniti na zahtjev. Na primjer, u zdravstvenim ustanovama ili kod frizera.

Slijedi popis mjera opreza koje su se pokazale učinkovitima. Sve su one dio **selektivnog pristupa smanjenju rizika**, a njihova kombinacija može Vam biti od pomoći u kod Vaših dnevnih aktivnosti:

- Redovito se docjepljujte.
- Nosite masku gdje je potrebno.
- Ako je moguće potaknite osobe s kojima provodite više vremena ili s kojima živite da se cijepi. To može smanjiti rizik od prenošenja virusa kada su zaraženi COVID-19, ali ne i eliminirati rizik.¹³
- Zamolite prijatelje i članove obitelji da Vam na vrijeme jave ako su bolesni i potencijalno zarazni. U takvim okolnostima odgodite sastanak.
- **Prilikom susreta s drugima**
 - Prije sastanka:
 - Potaknite ljude da se testiraju prije susreta s Vama (npr. brzi antigenski test).
 - Izbjegavajte susret s drugima koji pokazuju simptome unatoč negativnom testu.
 - Razmatranje mjesta sastanka:
 - Odlučite se za kavu na otvorenom.
 - Prošećite vani ako je moguće.
 - Sastanite se u dobro prozračenim prostorima.

- Razmislite o nošenju maske kada je to prikladno.
- Zamolite ljude s kojima boravite da nose masku ako je moguće.
- Provodite redovito higijenske mjere i koristite svoj ručnik, ubrus i pribor za jelo jer su to predmeti s visokim rizikom prijenosa virusa.
- Obavljajte kupovinu ili otiđite frizeru u vrijeme kada je manja gužva ili, kad god je to moguće, koristite usluge narudžbe namirnica preko Interneta i njihove dostave na kućni prag.
- Izbjegavajte grljenje ili rukovanje kao oblik pozdravljanja jer je pri tome olakšan prijenos virusa s jedne osobe na drugu.
- Prilikom ugovaranja sastanaka provjerite jesu li mogući virtualni ili telefonski sastanci ili odaberite termin sastanka izvan radnog vremena kada je manja gužva. Obavezno nosite masku.
- Smanjite odlaske na putovanja i neka prioritet imaju samo ona važna. Ako morate putovati, odlučite se za privatni prijevoz kad god je to moguće.

Upamtite: možda neće biti moguće potpuno izbjeći određene rizike, poput odlaska na posao. U tim je slučajevima važno slijediti smjernice na radnom mjestu, po mogućnosti u suradnji s Vašim poslodavcem, i poduzeti potrebne mjere opreza kako biste smanjili rizik od izloženosti.

Na primjer, možda ćete moći raditi od kuće. Vaša lokalna udruga pacijenata s hematološkim zloćudnim bolestima možda Vam može pružiti savjete koji mogu biti korisni kada o tome razgovarate s Vašim poslodavcem.

U konačnici, u današnjem je društvu važno da kao imunokompromitirani pacijent koji je osjetljiv na COVID-19 i druge infekcije treba zaštititi sebe i svoje zdravlje.

II. Bolji rezultati liječenja: djelujte proaktivno

Čak i prije moguće infekcije COVID-19, nekoliko jednostavnih mjera u suradnji s Vašim liječnikom mogu pomoći u smanjenju učinka infekcije ako se zarazite.

Pružatelji primarne zdravstvene zaštite kao što su liječnici opće prakse ili obiteljski liječnici, medicinske sestre i njegovatelji trebaju biti svjesni posebnih potreba pacijenata s oslabljenim imunitetom. Ako već niste, svakako **porazgovarajte o svom imunološkom statusu i planu liječenja u slučaju infekcije** sa svojim zdravstvenim timom prilikom sljedećeg posjeta. To može spriječiti buduće komplikacije.

Takav plan liječenja može uključivati:

- Sredstva za kućnu upotrebu (npr. brzi antigenski testovi).
- Popis mjesta u blizini gdje i kako možete dobiti lijekove za hitno liječenje protiv COVID-19 kao što su antivirusni lijekovi i dodatna testiranja (npr. PCR testovi).
- Sve potrebne dokumente i podatke (npr. o Vašoj primarnoj bolesti, lijekovima koje uzimate i Vašoj zdravstvenoj povijesti).
- Plan izolacije u kućanstvu ako ste Vi ili netko u Vašem kućanstvu pozitivni na testu (npr. dostupnost dovoljno visokokvalitetnih maski za lice).
- Plan daljnje hospitalizacije i liječenja ako je potrebno.

Ovdje možete pronaći primjere plana liječenja: cillsociety.org/covid-19-home/action-plan/.

Vaš zdravstveni tim može odrediti imunokompromitiranim pacijentima s hematološkim zloćudnim bolestima termin dolaska kako bi smanjio Vašu izloženost potencijalnim nositeljima bolesti COVID-19. Ako ste pozitivni na COVID-19, blisko surađujte sa svojim liječnikom kako biste saznali koji su dostupni načini liječenja i tako osigurali brzo liječenje čime biste smanjili rizik nastanka težih oblika bolesti.

Kad god je to moguće s obzirom na Vašu zdravstvenu situaciju, dogovorite virtualni termin umjesto odlaska u liječničku ordinaciju ili bolnicu kako biste izbjegli zarazu COVID-19, ali i drugim bolestima i bacilima - posebno tijekom zimske sezone kada su bolnice često prenatrpane i za očekivati je duže čekanje. Evo još nekih **općih načela** - <https://rb.gy/3kbffe> za zaštitu od COVID-19, ali i od drugih infekcija.

Od pomoći mogu biti i **savjeti i podrška** koju možete dobiti u **udruzi pacijenata**. Ovi direktoriji pružaju primjere onoga što je dostupno u mnogim zemljama: Alat za pretraživanje organizacije pacijenata na **Orphanetu** (<https://rb.gy/t56lhk>) ili **CLL Resource Hub** (www.clladvocates.net/cllresources). Napominjemo da ovo nije konačan popis. Vaš zdravstveni tim vam može pomoći pronaći odgovarajuću organizaciju.

III. Budite oprezni i prepoznajte simptome

Iako se mogu malo promijeniti s novim varijantama, postoje neki simptomi koji ostaju isti i pojavljuju se oko 5-6 dana nakon izlaganja i traju do 14 dana. Simptomi koje imate i redoslijed kojim se pojavljuju mogu varirati.

Ako osjetite jedan ili više ovih simptoma i niste sigurni radi li se o COVID-19 ili nekoj drugoj bolesti, **odmah napravite brzi antigenski test**, a zatim se ponovno testirajte ako je Vaš prvi rezultat negativan. Testovi mogu biti lažno negativni u ranoj fazi infekcije, pa se preporučuje **ponovljeno testiranje dok su simptomi prisutni**.

Brzi antigenski testovi obično mogu otkriti virus već 4 dana nakon infekcije.

Najčešći simptomi su: ^{14,15}

Kašalj

Vrućica

Zimica

Grlobolja

Manje uobičajeni simptomi su:

- Bolovi u mišićima i težina u rukama ili nogama
- Teški umor ili iscrpljenost
- Curenje nosa ili začepljen nos ili kihanje
- Glavobolja
- Bolne oči
- Vrtoglavica
- Nov i uporan kašalj
- Stezanje ili bol u prsima
- Kratkoća daha
- Promukli glas
- Utrnulost ili trnci
- Gubitak apetita, mučnina, povraćanje, bol u trbuhu ili proljev
- Gubitak ili promjena osjeta okusa ili mirisa
- Poteškoće sa spavanjem

Ako osjetite sljedeće simptome, trebate se odmah obratiti svom liječniku ili otići u bolnicu:

- Poteškoće s disanjem, osobito u mirovanju, ili nemogućnost govora u rečenicama
- Zbunjenost
- Pospanost ili gubitak svijesti
- Stalna bol ili pritisak u prsima
- Hladna ili vlažna koža, blijeda ili plavkaste boje
- Nemogućnost govora ili pokreta

Ako ste bili izloženi nekome tko ima COVID-19, a nemate simptome, **pričekajte najmanje 5 punih dana nakon izlaganja prije testiranja**. Ako se testirate prerano, mogli biste dobiti netočan rezultat. ¹⁶

IV. Što učiniti ako ste pozitivni na COVID-19?

Ako ste pozitivni na COVID-19, nemojte paničariti. Većina slučajeva zaraze COVID-19 proći će s blagim do umjerenim simptomima, osobito ako ste cijepljeni.

Međutim, ako i dalje imate teži tijek bolesti COVID-19, postoje određeni lijekovi koji mogu značajno smanjiti rizik od smrti i povoljno utjecati na tijek simptomatske bolesti.

Na primjer, započinjanje liječenja nirmatelvirom/ritonavirovom (Paxlovid) što je prije moguće i svakako unutar 5 dana od prvih simptoma može ublažiti simptome, pomoći Vam da brže ozdravite i smanjiti mogućnost da ćete morati ostati u bolnici. Međutim, važno je biti svjestan mogućih interakcija s drugim lijekovima, kao što su ibrutinib, acalabrutinib, zanubrutinib i venetoklaks, koje mogu zahtijevati privremene stanke ili prilagodbe doze.

Molimo Vas da unaprijed razgovarate sa svojim hematologom o preporučenoj prilagodbi doze za Vaše liječenje. Ovisno o cirkulirajućim varijantama COVID-19 i dostupnim tretmanima, mogu se razmotriti druge opcije poput oralnog molnupiravira ili remdesivira. Npr., Paxlovid je pokazao dobre rezultate kako u kliničkim studijama tako i u praktičnoj primjeni.

Ukratko, liječenje ovisi o težini bolesti COVID-19 i drugim čimbenicima kao što su:

- Vaše zdravstveno stanje i njemu pripadajuće liječenje
- Korištene imunosupresivne terapije
- Mogući problemi kada različiti lijekovi međusobno djeluju ili imaju slične štetne učinke
- Sekundarne infekcije

Imajte na umu da biste 2 do 5 dana nakon prestanka antivirusnog liječenja mogli ponovno pokazivati simptome, koji se još uvijek mogu pojaviti na testovima i mogu biti zarazni. Ako se ovi simptomi nastave, a Vaš je test još uvijek pozitivan, može se razmotriti drugi ciklus antivirusnog liječenja.

U svim slučajevima važno je razgovarati sa svojim liječnikom, uključujući svog liječnika opće prakse ili obiteljskog liječnika i svog onkologa ili hematologa. Dobit ćete dodatne savjete o drugim mogućnostima liječenja, a također će nadzirati stanje Vaše infekcije.

Ako ste pozitivni, gotovo sigurno imate COVID-19 i ne morate se ponovno testirati da potvrdite dijagnozu. Raspravite sa svojim zdravstvenim timom hoćete li i kada ponovno testirati.

Nemojte ni pod kojim okolnostima koristiti nelicencirane i neprovjerene lijekove za liječenje infekcije COVID-19. To može ozbiljno naštetiti Vašem zdravlju! Ne vjerujte glasinama, anegdotskim dokazima ili informacijama dobivenim s upitnih web stranica. **Vi ste odgovorni za svoje zdravlje i najbolje znate kako ostati sigurni.**

V. Psihološka podrška i dobrobit

Vaše mentalno zdravlje i dobro osjećanje jednako su važni kao i Vaše fizičko zdravlje. Briga o Vašem mentalnom zdravlju također će učiniti da se osjećate bolje u svom tijelu i u svijetu oko Vas. Pandemija COVID-19 imala je dubok utjecaj na mentalno i psihološko zdravlje i dobro osjećanje mnogih ljudi diljem svijeta, posebno onih koji se zbog svoje bolesti ili stanja često moraju društveno izolirati i biti oprezniji od drugih.

Usluge psihološke podrške mogu odigrati važnu ulogu u smanjenju ovog tereta – posebno za imunokompromitirane osobe koje trebaju nastaviti sa zaštitom i fizičkim distanciranjem unatoč popuštanju i ukidanju mjera javne sigurnosti. Pacijenti i njihove organizacije razvili su sljedeće preporuke za poboljšanje psihičkog dobrog osjećanja:

Emocionalna podrška

Potražite podršku kod članova obitelji, prijatelja ili udruge pacijenata s hematološkim zloćudnim bolestima. Oni Vam mogu pružiti emocionalnu podršku i razumijevanje u teškim trenucima. Povezivanje s drugima koji dijele slična iskustva može biti utješno.

Održavajte zdrav način života

Usredotočite se na održavanje uravnotežene prehrane, provodite redovitu tjelovježbu i dovoljno spavajte kako biste podržali svoje opće dobro osjećanje. To može pozitivno utjecati na mentalno zdravlje i ojačati Vaš imunološki sustav.

Uključite se u aktivnosti za smanjenje stresa

Pokušajte s tehnikama upravljanja stresom poput meditacije, vježbi dubokog disanja, svjesnosti ili bavljenja hobbijem. Ove aktivnosti mogu smanjiti stres i pomoći Vam da se opustite.

Potražite stručnu podršku za mentalno zdravlje

Ako psihološki napor postane prevelik, razmislite o traženju podrške stručnjaka za mentalno zdravlje. Oni mogu savjetovati, preporučiti terapiju ili predložiti drugu podršku koja odgovara potrebama oboljelih od zloćudnih krvnih bolesti.

VI. Budite obaviješteni: pouzdani izvori informacija

Nije važno samo za znanstvenike i liječnike biti u tijeku s novostima, nego je to jednako važno i za osobe s oslabljenim imunološkim sustavom zbog njihova zdravlja. Udruge pacijenata često objavljuju edukativne podatke, pa može biti od pomoći kontakt s njima ili provjera njihovih mrežnih stranica i društvenih medija. Također, liječnici, posebno liječnici opće prakse ili obiteljski liječnici mogu igrati važnu ulogu u davanju pouzdanih, znanstveno utemeljenih i smislenih informacija.

Primjere pouzdanih izvora informacija možete pronaći u nastavku:

- [Hrvatski zavod za javno zdravstvo - hzjz.hr](http://hzjz.hr) (RH)
- [The National Institutes of Health - covid19treatmentguidelines.nih.gov](https://www.covid19treatmentguidelines.nih.gov) (SAD)
- [The National Cancer Institute - cancer.gov](https://www.cancer.gov) (SAD)
- [Blood Cancer UK - bloodcancer.org.uk](https://www.bloodcancer.org.uk) (UK)
- [Leukaemia Care - leukaemiacare.org.uk](https://www.leukaemiacare.org.uk) (UK)
- [The Leukaemia Foundation - leukaemia.org.au](https://www.leukaemia.org.au) (AUS)
- [The Leukemia & Lymphoma Society - lls.org](https://www.lls.org) (međunarodna organizacija)
- [CLL Society's COVID-19 Action Plan - cllsociety.org](https://www.cllsociety.org) (SAD)
- [CLL Advocates Network - clladvocates.net](https://www.clladvocates.net) (međunarodna organizacija)
- [CLL Empowerment - cll empowerment.com](https://www.cll empowerment.com) (međunarodna organizacija)
- [CLL Support Association - cllsupport.org.uk](https://www.cllsupport.org.uk) (UK)

Upravljanje bolešću COVID-19 doživjelo je velike promjene u proteklih nekoliko godina i nastaviti ćemo u hodu učiti o novim spoznajama.

Literatura

1. COVID-19 vaccine effectiveness among immunocompromised populations: a targeted literature review of real-world studies, *Expert Rev Vaccines*, 2022 : 1–17. Published online 2022 Feb 3. doi: [10.1080/14760584.2022.2035222](https://doi.org/10.1080/14760584.2022.2035222):
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8862165/>
2. [https://www.thelancet.com/journals/eclinm/article/PIIS2589-5370\(23\)00217-1/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/eclinm/article/PIIS2589-5370(23)00217-1/fulltext)
3. <https://www.ills.org/news/largest-study-date-demonstrates-most-blood-cancer-patients-benefit-third-primary-dose-mrna>
4. <https://www.nature.com/articles/s41591-022-02138-x>
5. [https://www.ijidonline.com/article/S1201-9712\(23\)00642-2/fulltext](https://www.ijidonline.com/article/S1201-9712(23)00642-2/fulltext)
6. [https://www.thelancet.com/journals/lanwpc/article/PIIS2666-6065\(23\)00248-1/fulltext#:~:text=For%20index%20cases%2C%20being%20fully,compared%20to%20Unvaccinated%20index%20cases](https://www.thelancet.com/journals/lanwpc/article/PIIS2666-6065(23)00248-1/fulltext#:~:text=For%20index%20cases%2C%20being%20fully,compared%20to%20Unvaccinated%20index%20cases)
7. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9991402/>
8. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36949041/>
9. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264410X23003766>
10. Antibody prevalence after three or more COVID-19 vaccine doses in individuals who are immunosuppressed in the UK: a cross-sectional study from MELODY, *The Lancet*: [www.thelancet.com/journals/lanrhe/article/PIIS2665-9913\(23\)00160-1/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanrhe/article/PIIS2665-9913(23)00160-1/fulltext)
11. What We Know and Don't Know About COVID-19 and Other Infections for Those with CLL: <https://cillsociety.org/2023/11/what-we-know-and-dont-know-about-covid-19-and-other-infections-for-those-with-ctl/?fbclid=IwAR18PpOqAnsAQjBjW39sNn7d8NiLJU3Ux9AUNF417G9fQLQB67DSUboE73k>
12. An upper bound on one-to-one exposure to infectious human respiratory particle, PNAS: <https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.2110117118>
13. Infectiousness of SARS-CoV-2 breakthrough infections and reinfections during the Omicron wave, *Nature Medicine*: <https://www.nature.com/articles/s41591-022-02138-x>
14. At-Home COVID-19 Diagnostic Tests: Frequently Asked Questions, FDA: <https://www.fda.gov/medical-devices/coronavirus-covid-19-and-medical-devices/home-covid-19-diagnostic-tests-frequently-asked-questions#:~:text=You%20should%20test%20for%20COVID,your%20first%20result%20is%20negative>

Literatura

15. COVID-19 information, WHO: [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/coronavirus-disease-\(covid-19\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/coronavirus-disease-(covid-19)).
16. COVID-19 symptoms and what to do, NHS: <https://www.nhs.uk/conditions/covid-19/covid-19-symptoms-and-what-to-do/#:~:text=Symptoms%20of%20COVID%2D19&text=a%20new%2C%20continuous%20cough%20%E2%80%93%20this,feeling%20tired%20or%20exhausted>

ZAHVALE

ICBCC (The International Covid-19 Blood Cancer Coalition) je koalicija s više dionika koju vode predstavnici globalne zajednice zagovaratelja prava pacijente i medicinske zajednice u hematologiji. Koalicija je osnovana 2021. kako bi pristupila specifičnim utjecajima COVID-19 na pacijente s oslabljenim imunitetom i zloćudnim krvnim bolestima www.icbcc.info.

Izražavamo našu zahvalnost predanoj radnoj skupini ICBCC-a - zagovarateljima prava pacijenata i medicinskom osoblju na oblikovanju sadržaja knjižice, pružanju savjeta, utvrđivanju i unosu informacija tijekom brojnih provjera prije njezina objavljivanja.

Ova knjižica je samo u informativne svrhe. Ona ne zamjenjuje savjet Vašeg liječnika ili nadležnog zdravstvenog radnika. ICBCC se trudi pružiti informacije koje su točne i pravovremene u trenutku objavljivanja.

Datum objave: 9. veljače 2024.

ICBCC zahvaljuje sljedećim sponzorima:

abbvie

AstraZeneca

 BeiGene

janssen

Lilly

 icbcc.info

 info@icbcc.info

 [icbcc_info](https://twitter.com/icbcc_info)

